

KOKOUMUISTIO: Helsingin yliopiston opettajankoulutuksen neuvottelukunnan kokous

Aika: Tiistai 14.3. kello 14.00-16.00

Paikka: Minerva-rakennus, Siltavuorenpenger 5A, huone K108

Paikalla olleet neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet: Jyrki Kalliokoski (pj), Maija Aksela, Elisa Helin, Riitta Jyrhämä, Tapio Lahtero, Jari Lavonen, Tuija Metso, Wilson Nuckols, Outi Salo, Riitta Sarras, Hanna Talola, Kaisa Väätäinen, Helena Åström, Maikki Naarala (sihteeri)

Asiantuntijat: Leena Krokfors, Jan Löfström, Patrik Scheinin

MUISTIO

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 14.10.

2. Neuvottelukunnan jäsenten/varajäsenten lyhyt esittäytyminen ja toimikunnan toimikauden pidentäminen

Puheenjohtaja ja sihteeri kertoivat, että rehtori on asettanut neuvottelukunnan kolmen vuoden määräajaksi ja päätöksen (43/2013, 4.3.2013) mukaan neuvottelukunnan toimikausi loppui 31.12.2016. Sovittiin, että sihteeri valmistelee uuden rehtorin päätöksen, jolla neuvottelukunnan toimikautta esitetään jatkettavaksi vuoden 2017 loppuun saakka. Samalla tehdään tarvittavat henkilömuutokset neuvottelukuntaan. Myös neuvottelukunnan nimittämät kaksi työryhmää (aineenopettajakoulutuksen kehittämisryhmä ja kenttäkouluverkoston kehittämisryhmä) jatkavat vuoden 2017 loppuun.

Puheenjohtaja ja sihteeri neuvottelevat kevään aikana yliopiston johdon kanssa neuvottelukunnan mahdollisesta jatkosta vuodesta 2018 eteenpäin.

3. Mikä muuttuu Helsingin yliopiston opettajankoulutuksessa syksystä 2017 eteenpäin?

Kasvatustieteellisen tiedekunnan opetuksesta vastaava varadekaani Leena Krokfors esitteli koulutusuudistuksen vaikutuksia opettajankoulutukseen. Keväällä 2015 alkaneen Iso Pyörä -koulutusuudistuksen myötä yliopiston kaikki tutkintokoulutus organisoidaan koulutusohjelmina syksystä 2017 alkaen. Luokanopettajaksi opiskelevat suorittavat osan opettajan pedagogisista opinnoista kandidivaiheessa ja osan maisterivaiheessa. Aineenopettajakoulutuksessa olevat sisällyttävät yllä mainitut opinnot kokonaisuudessaan maisterin tutkintoon ja opetettavat aineet pääosin kandidaatin tutkintoon. Opettajan pedagogiset opinnot voi edelleen suorittaa myös erillisinä opintoina maisterin tutkinnon jälkeen.

Keskustelussa kävi ilmi huoli erityisesti luonnontieteiden ja matematiikan alojen haasteista. Pitäisi löytää keinoja houkutella koululaiset luonnontieteiden pariin jo alaluokilla. KARVI:n raportissa *Läksyt tekijänsä neuvovat. Perusopetuksen matematiikan oppimistulosten arviointi 9. vuosiluokalla 2015* (Julkaisut 20:2016) todetaan, että mitä positiivisempia asenteet opiskelua kohtaan ovat sitä parempia ovat oppimistulokset. Kouluihin on luotava ilmapiiri, joka kannustaa luokanopettajat ja aineenopettajat entistä läheisempään

yhteistyöhön. Ymmärrys organisaation toiminnasta helpottaa uusien ideoiden ja toimintamallien kehittämistä ja käyttöön ottoa. Rima toimimattomien käytäntöjen ja toimintamallien kyseenalaistamiseen on laskettava mahdollisimman alas.

Eryteisesti neuvottelukunnan opiskelijajäsenet painottivat pedagogiikassa ja didaktiikassa tarvittavien taitojen tärkeyttä ja esittivät huolen didaktiikan opetuksen mahdollisesta vähenemisestä opettajankoulutuksessa. Todettiin, että ainelaitoksilla ei ole didaktista osaamista vaan sen tarjoaminen on kasvatustieteilijöiden tehtävä. Keskustelussa tuotiin kuitenkin esiin, että ainedidaktiikkaa kuuluu opintoihin suunnilleen yhtä paljon kuin ennenkin.

Opettajien ammatillinen täydennyskoulutus on uudistettava suunnitelmalliseksi kokonaisuudeksi ja jatkumoksi. Työuralla vaadittava pedagoginen osaaminen ei mahdu 60 opintopisteeseen, joten työnantajien on mahdollistettava omalta osaltaan opettajien osaamisen päivittäminen ja ylläpitäminen.

4. Opettajankoulutusfoorumi ja 9.2. pidetty Kansainvälistyvä opettajankoulutus 2017 -konferenssi: Opettajankoulutuksen kansalliset suuntaviivat

Foorumin puheenjohtaja Jari Lavonen kertoi opettajankoulutuksen tämänhetkisistä kansallisista tavoitteista ja suuntaviivoista. Lokakuussa julkistettu Opettajankoulutuksen kehittämisohjelma sisältää kuusi strategista linjausta, jotka ovat seuraavat: *opettajan osaaminen kokonaisuudeksi, ennakoinnilla ja valinnoilla vetovoimaa, opettajat uutta luoviksi osaajiksi ja oppijat keskiöön, opettajankoulutus vahvaksi yhteistyöllä, osaavalla johtamisella oppilaitos oppivaksi ja kehittyväksi yhteisöksi sekä vahvistetaan opettajakoulutuksen tutkimusperustaisuutta.*

Erytisinä haasteina ja painopisteinä pidetään yhteistyöhön, laatutyöhön sekä oppilaan osaamiseen panostamista.

Kansainvälistyvä opettajankoulutus 2017 -konferenssissa todettiin, että koulujen ja esimerkiksi opettajaksi opiskelevien kansainvälistyminen on vähentynyt. Tämä kehitys huolestuttaa, sillä kansainvälistyminen on tärkeä keino opetuksen ja tutkimuksen kehittämiseen. Alustuksen pohjalta käydyssä keskustelussa todettiin, että Helsingin yliopiston uusissa koulutusohjelmissa ulkomailla opiskelu helpottuu, koska ohjelmiin kuuluu kansainvälistymisikkuna.

Keskustelussa painotettiin sitä, että ulkomailla suoritettavien opintojen tulisi sisällöllisesti olla sellaisia, joita Helsingin yliopisto ei tarjoa. Useat opiskelijat ovat viestittäneet, että vaihdossa suoritettujen opintojen kytkemisessä Helsingin yliopistossa suoritettavaan tutkintoon on ongelmia. Helsingin yliopistossa valmistellaan parhaillaan opintojen hyväksilukemiselle yliopistotason linjauksia, joiden on tarkoitus helpottaa aiemmin joskus työlääksi koettua prosessia.

Keskustelussa ehdotettiin yhdeksi kansainvälistymisen muodoksi yliopistoverkosta, jonka puitteissa opiskelijoille järjestettäisiin opintopaketteja tai -kokonaisuuksia. Opintoyhteistyön yksi perusperiaate olisi, että kyseiset opinnot voidaan sisällyttää kotiyliopistossa suoritettavaan tutkintoon ilman erillistä hyväksilukuarviointia.

5. Helsingin yliopiston hakemus opettajankoulutuksen kehittämishankkeisiin suunnatussa erityisavustushaussa

OKM:n myöntämän erityisavustuksen tavoitteena on käynnistää Opettajankoulutuksen kehittämisohjelman toimeenpano ja edistää ohjelman tavoitteiden toteutumista. Jaossa on 15 M euroa 1-3-vuotisiin hankkeisiin, jotka käynnistyvät vuoden 2017 aikana.

Helsingin yliopisto lähetti ministeriöön kaksi hanke-esitystä: *Kestävää tutkimusperustaista opettajankoulutusta ja uutta luovaa opettajien osaamista rakentamassa* (yhteensä 12 osahanketta, haetaan 4,6 M euroa) ja *Yhteisölliset tutkimusperustaiset oppimisympäristöt opettajankoulutuksessa LUMA-ekosysteemissä* (LUMA Suomi, haetaan 940 000 euroa).

Opetus- ja kulttuuriministeriöstä saadun tiedon mukaan kaikki opettajankoulutusta tarjoavat korkeakoulut ovat jättäneet avustushakemuksia. Ministeriön vaatimukset korkeakoulujen yhteistyöstä hankkeiden valmistelussa on otettu hyvin huomioon ja kehittämissuunnitelman kuusi strategista linjausta katetaan niin ikään kiitettävästi. Myös opiskelijoita ja sidosryhmiä on kuunneltu. Sen sijaan kansainvälistymiseen liittyviä hankkeita ei hakemuksista juurikaan löydy.

Ministeriö ei kysyttäessä osannut arvioida sitä, milloin päätökset erityisavustuksista lähetetään hakijoille.

6. Seuraavan kokouksen ajankohdasta sopiminen

Neuvottelukunnan seuraava kokous pidetään syyskuussa. Alustavasti sovittiin, että kokous pidetään Helsingin opetusviraston tiloissa.

7. Muut asiat

Opetus- ja kulttuuriministeriöön on tehty anomus aloittaa 1-6-luokkien opetus ja luokanopettajaharjoittelu Helsingin normaalilyseolla vaiheittain syksystä 2018 alkaen.